Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, nustatančią fasuotų produktų vardinių kiekių taisykles, panaikinančią Tarybos direktyvas 75/106/EEB ir 80/232/EEB, ir iš dalies pakeičiančią Tarybos direktyvą 76/211/EEB

KOM(2004) 708 galutinis — 2004/0248 (COD)

(2005/C 255/06)

2004 m. gruodžio 20 d. Taryba, atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsnį, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, nustatančią fasuotų produktų vardinių kiekių taisykles, panaikinančią Tarybos direktyvas 75/106/EEB ir 80/232/EEB, ir iš dalies pakeičiančią Tarybos direktyvą 76/211/EEB*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už komiteto darbo šiuo klausimu parengimą, savo nuomonę priėmė 2005 m. kovo 16 d. Pranešėja buvo p. Sharma.

Savo 416-osios plenarinės sesijos metu (2005 m. balandžio 6 d. posėdis) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 104 nariams balsavus „už“, 1 — „prieš“ ir 5 nariams susilaikius.

1. **Įžanga**

1.1 Pirmas Bendrijos teisės aktas dėl produktų fasavimo ([1]) pagal tūrį buvo priimtas 1975 m. Jis reglamentuoja skysčiams taikomus metrologinius reikalavimus ([2]) ir nuostatas dėl tūrio. Po dvidešimties metų įgyvendinant „SLIM-IV“ (*Paprastesni vidaus rinkos teisės aktai*) iniciatyvą, valstybių narių skirtų narių ir Europos Komisijos nustatytų suinteresuotų atstovų grupė pateikė šį pasiūlymą dėl pakuočių dydžius reglamentuojančio teisės akto ([3]):

> *„atsižvelgiant į jų sudėtingumą (maždaug 40 tikslinių produktų, tam tikrų reikšmių ribų sudėtingumas ir pan.), vartotojų įpročių ir pasirinkimo evoliuciją pereinamuoju laikotarpiu bei abejones, ar derėtų išsaugoti šio tipo teisės aktą. Be to, šių teisės aktų taikymas tapo problemiškas dėl direktyvų vėlesnių pakeitimų ir 1975 m. fasavimo direktyvos srities išplėtimo……. Direktyvas buvo sunku taikyti visų pirma dėl dydžiams taikomų įvairių taisyklių ir praktikos: tam tikros ribos tapo privalomomis (pvz., vyno), o kitos liko pasirenkamomis. Be to, valstybės narės išsaugojo teisę nustatyti ribas nacionaliniu lygiu, nes Bendrijos taisyklės nebuvo privalomos. Europos bendrijoje taisyklių įvairovė sąlygojo susiskirstymą į skirtingas nacionalines rinkas. Be to, naujų fasavimo formų ir naujų produktų bei jų klasifikavimo atsiradimas esamose ribų sistemose tik apsunkimo ir taip sudėtingą padėtį“.*

2. **Prielaidos**

2.1 Praeito amžiaus septintame dešimtmetyje sukūrus Europos bendriją, skirtingos fasuotų produktų vardinius kiekius ([4]) (pakuočių ir butelių dydžius) reglamentuojančios nacionalinės taisyklės buvo suvokiamos kaip didžiulė kliūtis laisvam prekių judėjimui tarp valstybių narių. Todėl šiuos dydžius harmonizavo Bendrijos taisyklės.

2.2 Tuo pačiu metu buvo susirūpinta, kad šios naujos Bendrijos taisyklės nebūtų taikomos bendrovėms, kurios dirba tik nacionalinėje rinkoje ir neketina eksportuoti į kitas valstybes nares. Todėl harmonizavimo reglamentas tapo „pasirenkamu“: valstybės narės priėmė Bendrijos taisykles, tačiau joms buvo leista išsaugoti nacionalinėms rinkoms skirtas esamas nacionalines taisykles. Tik Bendrijos taisykles atitinkantys produktai turėtų naudos iš laisvos apyvartos.

2.3 Tačiau kai kurių produktų (pvz., vyno, spiritinių gėrimų) atžvilgiu buvo pritaikytas visiškas harmonizavimas. Bendrijos dydžiai tapo privalomi visiems operatoriams šiose srityse, o visi nacionaliniai dydžiai buvo panaikinti.

2.4 Per pastaruosius dešimtmečius fasavimo srityje įvyko didžiuliai pokyčiai — demografiniai pokyčiai, padidėjęs namų ūkių skaičius, atskirų porcijų suvartojimas didėjimas, didesnė gerovė ir vartotojų išrankumas lėmė vis didėjančią pačių įvairiausių pakuočių ir produktų paklausą. Be to prekybos centrai tapo svarbiausiomis svarbiausia realizavimo rinka vartotojų atžvilgiu. Vartotojų reikalaujami pokyčiai verčia pramonę keistis ir tapti vis labiau novatoriška ir konkurencinga globalioje rinkoje.

([1]) Fasavimas – įpakavimas, kurį gauna galutinis vartotojas.

([2]) Metrologiniai reikalavimai yra taikomi fasuotų produktų kiekio kontrolei, kad užtikrintų, jog vartotojai iš tikrųjų gautų ant įpakavimo nurodytą kiekį.

([3]) KOM(2000) 56 galutinis, p. 9-11 ir p. 21-22.

([4]) Fasuoto produkto turinio vardinis kiekis (vardinis svoris ar vardinis tūris) yra svoris arba kiekis nurodytas įpakavime t.y. produkto kiekis, kuris turi atitikti nurodytą įpakavime. Realus fasuoto produkto turinys yra produkto kiekis (svoris arba tūris), kuris realiai atitinką to produkto kiekį. (Tarybos Direktyva 76/211/EEB, OL L 46, 1976 2 21.

2.5 Dalykus, kuriuos anksčiau reglamentavo fasavimo dydžių direktyva, apėmė nauji vartotojų apsaugos teisės aktai. Šie vartotojų apsaugos teisės aktai yra skirti uždrausti nesąžiningą praktiką tarp verslo subjektų ir, iš esmės, nustatė aiškią bei pakankamą vartotojų informavimo sistemą, pagristą ženklinimu ir kainos už matavimo vienetą palyginimais. Todėl dabartiniai fasavimo dydžius reglamentuojantys teisės aktai tapo neproduktyvūs.

2.6 Įgyvendinant „SLIM-IV" iniciatyvą, valstybių narių skirtų narių ir Komisijos nustatytų suinteresuotų pusių atstovų buvo paprašyta peržvelgti pakuočių dydžius reglamentuojančius teisės aktus ir patarti dėl jų. Būtinybė peržiūrėti dar labiau sustiptino Europos Teisingumo Teismo sprendimas Cidrerie-Ruwet byloje ([5]) kuriame, remiantis „Cassis de Dijon bylos suformuota teismo praktika", konstatuota, kad valstybės narės privalo įsileisti į savo rinką produktus, kurie teisėtai gaminami ir parduodami kitoje valstybėje narėje, nebent esama viršesnių viešosios teisės reikalavimų. Teismas teigė, kad pakuočių dydžiai tikrai nėra tas atvejis.

2.7 Peržiūros rekomendacijos buvo įtrauktos į darbo ataskaitą, dėl kurios Įmonių generalinis direktoratas nuo 2002 m. lapkričio 8 d. iki 2003 m. sausio 31 d. internetu su vartotojais, gamintojais ir mažmenininkais viešai tarėsi vienuolika kalbų. Po to buvo atliktas poveikio įvertinimas ir parengta nauja direktyva, nustatanti fasuotų produktų vardinių kiekių taisykles, panaikinanti Tarybos direktyvas 75/106/EEB ([6]) ir 80/232/EEB ([7]) bei iš dalies pakeičianti Tarybos direktyvą 76/211/EEB ([8]).

2.8 Pagrindiniai vartotojų apsaugos instrumentai yra šie:

Direktyva 2000/13 dėl maisto produktų ženklinimo ir pateikimo (2 str.), direktyva 84/450/EEB dėl klaidinančios reklamos (pataisyta direktyva 97/55/EB, kurios pagrindu įtrauktos nuostatos dėl lyginamosios reklamos), bus pataisytos, remiantis KOM(2003) 356 galutiniu, 2003-06-18: pasiūlymu priimti EP ir Tarybos direktyvą dėl nesąžiningos verslo sektoriaus komercinės praktikos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje, direktyva 98/6EB dėl vartotojų apsaugos, kai nurodoma vartotojoms siūlomų produktų kaina (kaina už kilogramą ar litrą): kainos už matavimo vienetą, kurios dabar privalomos visiems produktams prekybos centruose.

3. **Tikslai**

3.1 Naujoji direktyva panaikina dydžių reglamentavimą ir neleidžia valstybėms narėms įsivesti savo nacionalinėse rinkose savų teisės aktų, kurie skirtųsi nuo Europos Sąjungos aktų. Vienintelės išimtys (išskyrus labai mažus ir didmeninius kiekius) yra Bendrijos taisyklės, kurios dabar nustatytos vynui ir spiritiniams gėrimams, baltam vynui ir tirpiai kavai. Aerozoliai yra papildoma išimtis ir jiems lieka galioti esami vartotojų apsaugos teisės aktai, patenkantys į sveikatos priežiūros ir saugos reglamentų sritį. Tačiau aerozolius reglamentuos šiuo metu peržiūrima nauja direktyva, pagal kurią jie bus pašalinti iš nominalaus fasavimo direktyvos.

3.2 Dabartinis dokumentas liečia tik „dydžių ir kiekių ribas", o ne metrologinius reikalavimus reglamentuojančius teisės, kurie bus vėlesnio pasiūlymo dalyku.

3.3 Šiuo pasiūlymu siekiama:

— skatins konkurencingumą, kaip numato įmonių politika, per verslumo skatinimą ir produktų bei su tais procesais susijusias naujoves;

— palengvins patekimą į rinkas, pašalindamas galimas kliūtis konkurencingumui vidaus rinkoje;

— panaikins vietos pakuotojų diskriminaciją dėl nacionalinių dydžių. Šie pakuotojai susiduria su konkurencija vietos rinkoje dėl įvairių dydžių, į kuriuos jiems neleidžiama pakuoti;

— bus naudingas mažoms ir vidutinėms įmonėms — sumažės sąnaudos dėl gamybos ekonomijos masto ne tik vidaus vartojimo, bet ir eksporto atžvilgiu;

— toliau užtikrins aukštą vartotojų apsaugos lygį, numatytą teisės aktuose, draudžiančiuose nesąžiningą verslo sektoriaus praktiką vartotojų atžvilgiu;

— užtikrins geresnį pasirinkimą vartotojams, nes gamintojai galės iš karto reaguoti į vartotojų skonių ir poreikių pokyčius, o taip pat patenkinti mažmenininkų poreikį optimizuoti vietą lentynose;

— su ženklinimo pagalba užtikrins aiškią ir pakankamą vartotojų informavimo sistemą. Kainų už kilogramą ar litrą nurodymas leidžia vartotojams greitai palyginti skirtingo dydžio pakuotėse esančius produktus. Šis metodas atitinka Europos Teisingumo Teismo poziciją, kuris kaip nuorodą pateikia „vidutinį vartotoją, kuris yra pakankamai gerai informuotas ir pakankamai pastabus bei apdairus".

([5]) Byla C-3/99, 2000 m. spalio 12 d., *Cidrerie Ruwet SA* prieš *Cidre Stassen SA* ir *HP Bulmer Ltd*.

([6]) 1974 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyva 75/106/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kai kurių skystų produktų fasavimu pagal tūrį, derinimo.

([7]) 1980 m. sausio 15 d. Tarybos direktyva 80/232/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su tam tikruose fasuotose produktuose leidimų vardinių kiekių ir vardinių tūrių ribomis, derinimo.

([8]) 1976 m. sausio 20 d Tarybos direktyva 76/211/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kompensavimu pagal tam tikrų fasuotų produktų svorį ar kiekį, derinimo.

3.4 Dabartinis aplinkosaugos reglamentas neturi įtakos dydžiams, o jam įtakos neturi dydžiai. Esamas aplinkosaugos reglamentas ir toliau turėtų būti taikomas, o pasiūlymas neturėtų apsunkinti visiško ir tinkamo aplinkosaugos teisės aktų taikymo, nes akivaizdu, kad siekiant taršos prevencijos, būtina sumažinti pakuočių kiekį.

3.5 Siekiant, kad pramonė prisitaikytų prie reguliavimo panaikinimo, o taip pat atsižvelgiant į fasavimo įrangos vidutinius investicijų ciklus, reguliavimo panaikinimui yra skirtas 20 metų laikotarpis.

4. **Konkrečios pastabos**

4.1 Nominalūs fasuoti kiekiai, kur „nominalūs“ reiškia nurodyto kiekio deklaravimą, ir realus pakuotėje esantis kiekis nustatomas tik pagal talpų ar pakuočių turinio kiekio dydžius. Komitetas sveikina artėjančią metrologinio kiekio (pridėto turinio kontrolės) peržiūrą, kaip labai reikšmingą vartotojų ir Europos pramonės apsaugai.

4.2 EESRK giria Komisiją už jos viešas konsultacijas ir dialogą su suinteresuotomis šalimis ir atkreipia dėmesį į tai, kad ji atsižvelgė į įvairius — vynų, spiritinių gėrimų, cukraus ir kavos — sektorius. Europos pramonės didesnis konkurencingumas ir naujovės yra būtinos, kad užtikrintų augimą, o „SLIM-IV“ iniciatyva padeda įgyvendinti šį prioritetą.

4.2.1 EAGGA (Europos alkoholinių gėrimų gamintojų asociacija) pateikė atskiras pastabas Komisijai ir toliau pabrėžia vartotojų apsaugos klausimus, vieneto kainų nustatymą ir galimą privalomų teisės aktų dėl alkoholinių gėrimų panaikinimą po 20 metų, teisingai nurodydama, kad teisės aktai dėl alkoholinių gėrimų turėtų būti peržiūrėti ir pataisyti anksčiau nei per 20 metų.

4.3 Direktyvoje turėtų būti aiški nuoroda, kad didžiausia mineralinio vandens talpa yra 10 litrų. Esama įrodymų, kad didesnėse talpose mineralinio vandens kokybė gali imti blogėti ir sukelti pavojų vartotojų sveikatai.

4.4 Naujoji direktyva suteikia didesnes galimybes naujovėms, rinkos tyrimams ir vystymosi galimybėms, nes vartotojams užtikrinamas didesnis pasirinkimas ir įvairovė.

4.5 Tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad kainos už matavimo vienetą nėra visuotinai naudojamos Europoje. Jos dažnai nurodomos mažu šriftu ant lentynų etikečių. Kainos už matavimo vienetą šrifto dydis nustatomas nacionaliniu lygiu ir daugeliu atvejų nėra aiškus vartotojams. Tai nepadeda išspręsti problemų, iškylančių akliesiems, prastai matantiems, neraštingiems ar vietos kalbos nežinantiems piliečiams ir ypač tiems, kurie yra pripratę pirkti to paties dydžio standartinį produktą.

4.6 Vartotojų organizacijos nurodė, kad kai kurie vartotojai gali pasimesti dėl pernelyg didelio skirtingo dydžio pakuočių skaičiaus ir ir dėl pakuotės, kuri negali būti priskirta klaidinančiai, tačiau dėl kurios susidaro įspūdis, kad joje yra daugiau produkto. Aiškus ir įskaitomas pakuotės ženklinimas, kuriame nurodyta „kaina už matavimo vienetą“ ir pakuotės kaina, bei nuolat stebint ar laikomasi teisės aktų dėl klaidinančios pakuotės padėtų išspęsti šią problemą. Taip pat labiau turi būti pabrėžiami skubūs veiksmai, kai nesilaikoma arba iš viso nėra vartotojų apsaugai skirtų teisės aktų. Šie klausimai turėtų būti labiau pabrėžiami direktyvoje, o vėliau svarstomi metrologinėje peržiūroje.

4.7 Vartotojų organizacijos nerimauja, kad laisvas dydžio pasirinkimas leis lengviau padidinti produktų kainas, prisidengiant naujais pakuočių dydžiais, panašiai, kaip nutiko įvedus eurą (eurozonoje) ir perėjus prie metrinės sistemos (JK). Todėl Komitetas prašytų, kad renkant statistinius duomenis, bet kokie produktų vienetų kainų pokyčiai būtų taip pat nurodomi kartu su produktų dydžių pokyčiais, kaip vidaus stebėsenos procedūros dalis.

4.8 Kadangi direktyvai poveikio nedaro esami aplinkosaugos teisės aktai, tikėtina, kad didėjant mažiems dydžiams, didės ir pakuočių skaičius ir todėl daugės pakuočių atliekų.

4.9 Būtina įgyvendinti Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvas (PPA), nepriklausomai, ar dydžiai yra, ar nėra reglamentuojami. Ši pareiškimas turi būti pakartotas visoms valstybėms narėms ir pramonės sektoriui, o taip pat kreiptasi į vartotojus, kad šie reikalautų, jog mažmenininkai pateiktų mažiau fasuotų produktų.

2005 m. balandžio 6 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND